

A NÉP BARÁTJA

(35. Röpiv.)

BÁTHORY SÁNDORTÓL.

Kedves Polgártársaim!

Pihennek, — még mindig pihennek az illető hatalmasságok a már ismert európai kérdések megoldásával. Tudjuk, mikép jelenleg az olasz kérdés az, melynek megoldása legsürgetőbb. E végett utazott közelebb Ratazzi az olasz kamara elnöke Párisba, hogy ott Napoleonnal ez égető ügyben való értekezésben néhány bizalmas órát tölthessen. Párisi tudósítások szerint Ratazzit ilyen szívélyesen fogadta a francziák császára s vele két teljes óráig értekezett. Azonban, midőn arra tért át Ratazzi, hogy jó volna már pápa őszentségét saját erejére hagyni s kivonni Rómából azt a kenyérfogyasztó francia hadsereget, melynek otléte csak késlelteti a kérdéses ügy megoldását. Még nem jött el azon várva várt napnak ideje, nyilatkozott a császár s hadseregét kénytelen mindaddig Rómában tartani, míg csak a pápa az olasz kormányval egyezkedésre nem lép.

Ha komolyan gondolkozunk azonban kedves polgártársaim s fontolóra vesszük, hogy Napoleon igen jól sejtí, hogy az olaszok türelme a hosszadalmas késlekedés által csordultig telt s a benne helyezett rokonszenyet könnyen veszélyeztetheti, — azt kell képzelnünk, hogy Napoleon, az olaszok türelme megszakadtán bekövetkező véletlen esendőségekre számít, amidőn a körülményszülte kényszerűség örve alatt szándékozik a végcsapást megadni. E szerint kezdeményező nem akar lenni, mintegy azt akarva a világnak megmutatni, hogy ő csak a körülmények kényszerűségének hódolni kénytelen.

Ezt annyivalinkább gyaníthatjuk pedig, ha tekintetbe vesszük, mikép Párisból nagyban sürgetik az olasz hadseregnek mentül gyorsabban való teljes szervezését, mi arra mutat, hogy Europa nagymestere a közelgő zivatart előérzi. Hogy pedig Napoleonnak jó időjóslo-tehetsége van: azon alig kételkedhetik valaki.

Most pedig, ha úgy tetszik kedves polgártársaim, térjünk át más dűlőre s nézzük, mint vélekednek Párisban a D. A. Z. párisi levelezője szerint, az osztrák viszonyokat illetőleg. „Párisi politikai körökben — ugymond levelező — egy pillanatig sem kételkedének afelett, hogy Ausztria, azon eljárás után, melyben 10 egész éven át részesítettek, engedmények útján alkotmányos állammá nem alakulhat át, még azon esetben sem, ha az osztrák kormány szándékai őszinték lennének s a kormány élén a nehéz feladat megoldására képes, tehetségdus államférfiak állnának. Schmerling ur művét itt mindenki csak üres, és tarthatlan erőködésnek tekinté és sajnálkozott, hogy erő és tehetség haszon nélkül való munkára pazaroltatik.“ Végül azt írja levelező, hogy azon lépés, melyszerint az államkölt-segvetést, mielőtt az a rájkszrátnak elé nem terjesztetett — az 1862-ik évre kiadták, nagyon hibás és meggondolatlan lépés vala, mivel Schmerling ur ez által az önmaga alkotta s abban nagy reményeket helyezett rájkszrátnak becsét maga súlyesztette alá, sőt semmisíté meg.

A lapok mostanában többször pengették Ausztriának Poroszországhoz való közeledési vágyát. A „Patrie“ című franczia lap biztos kutfőből származottnak lenni állított közleménye szerint, november 5-én az osztrák császár és porosz király közl Bo-

roszlóban Vilmos király atyjának emlékszobra leplezése alkalmával, találkozás történik említett hatalmasságok közt. „Independence“ párisi levelezője, pedig azon sokat mondó hírrel lép olvasói elé, miszerint Magenta herczeg, Berlini követségéből visszatérte után, a francia császártól nyert részletes küldetésben Bécsbe utazik.

A montenegrói viszonyokról annyit mondhatok kedves polgártársaimnak, hogy azok nagyban fejlenek. Kisebb nagyobb csaták történnek a törökök és a felkelők közt. Okt. 27-iki cattarói tudósítás szerint is a felkelők Omer pasát táborával együtt Pivához csalogatták a szorosok közt nagy veszteséggel megverték s ő maga is egy zárdába nyert menekülést, melyet ostrom alá is vettek. Ez alkalommal egész Nizam-tábor megsemmisített, írja a levelező. Csak megmondtam én közelebb kedves polgártársaimnak, hogy nem sokára írhatjuk miszerint: „puska ropog, kard csörög, bomba s ágyú mennydörög.“ Ezután alkalmasint csaták leírásáról szólhatunk folytonosan s így érdekes képeket mutathatok a t. olvasóknak.

Helvétia s a porosz kormány közt alkudozások folynak a végett, hogy Helvétia, semlegességét biztosítsa, vagyis ne avatkozzék a más dolgába ha majd a melege napok bekövetkeznének. Ugyan e célból, állítólag Poroszország és Anglia közt is nagyobb egyetértés van készülöben. Hogy ily előkészület a közelgő háboru előjele: kétséget sem szenved. Mely hatalmasság fenyegettetik, még nem bizonyos. Hogy a francia nem, az bizonyos, mert Helvétia függetlenségét mindig tiszteletben tartá Franciaország, mit több alkalommal be is bizonyított.

A kölni lapnak turini levelezője azt írja, mikép, Kossuthnak — jelen számunkban közlött levele a legnagyobb figyelmet ébreszté, mivel abban új politikai lépés nyomai látszanak. Egyszersmind azt is tudatja utánvetőleg, hogy az olasz hadügyminiszterium mártius hóig 300 ezer csatára kész emberrel rendelkezhetik. Bizony szép szám, kivált ha még a francia segédseregeket is hozzá adjuk, melyek szintén sokat nyomandnak a latban, illetőleg Európa mérlegében.

Nagy figyelmet gerjeszt még azon hír is, melyszerint a török császár, Napoleon meghívása folytán közelebb Párisba utaznék. Minő hordereje lesz ez

utazásnak nem tudhatni, hogy azonban jelentékeny célja van, tagadhatatlanul áll.

Külföldi ujdonságok.

* Hírlik, mikép Viktor Emánuel király közelebb Nápolyba utazik, hogy Lamarmora tábornok nápolyi helytartó beigtatási ünnepélyén jelen legyen. Ez alkalommal valamennyi minisztere kíséрни fogja, kivéven hármat, kik Turinban maradnak vissza, hogy a kormány rudja, igazgatók nélkül ne maradjon.

* Aberden nevü angol gróf, londoni palotájának egy részét ipartanodává alakíttatja át, hol ezentul az ő költségén 60 fiu fog iparossá képeztetni. Nem lehetne-e ezt hazánkban is utánozni. Mit egyesek ki nem vihetnek, az egy testületnek könnyü dolog lenne. Hány szegény szüle lenna akkor gyermekei jövőjében megnyugodva, kik ekint ily ipartanodában elhelyezve lennének?

— Ragusai legujabb tudósítás szerint az okt. 26-diki csatában a törökök 46 halottat veszítettek, köztök egy főtisztet Muktar beyt; azonkívül 25-en sebesültek meg. A felkelők vesztesége bizonytalan.

— A herczegovinai felkelők nem nyugodnak. A törökök vesztesége folytán vérszemet kaptak s most Trébinyé felé özönlenek. Szerbia is kitörni készül, mivel a török kormány újabb, s tulzottabb követelésekkel állt elő; egyszersmind kijelenté hogy jogait a török közigazgatás ellenében megoltalmazza. A töröknek tehát szorul a lábbelije, kivált ha még azt is hozzá veszszük, mikép Albania is meghasonlott a török kormánylyal, nem tűrhetven tovább az adó s ujonczozás miatti sanyargattatásokat.

— A kölni lap tudósítása szerint a magyar legio jelenleg Nocerában állomásoz s négy szakaszra van osztva: huszár, honvéd, vadász és tüzér csapatokra. A huszárság 3 századból áll s 320 lelket számít. A honvédek 4 században 480 emberből állanak; a vadászok 270-en és a tüzérség 150 főből. Az összes létszám 1220 ember, 300 ló, 90 öszvér és 15 ágyut tartalmaz. Szolgálatban levő tiszték 45-en vannak. Főparancsnok Ihász Dániel ezredes, segéde Rényi Szücs kapitány. A huszárokat Sztankovics kapitány, a honvédeket Ghirczy őrnagy, a vadászokat Reinfeld őrnagy végre a tüzérséget Radonics kapitány vezérli.

— Lengyelország még folytonos nyugtalanságban van, mindamellet, hogy nagyszámu rendőrség s katonasággal van terhelve. Minden alkalmat megragadnak az elégületlen lengyelek, mely tüntetésekre kedvezőnek látszik. Közelebb is új módját hozták divatba a tüntetésnek amidőn, a macskazenét, oktalan állatokkal, nevezetesen kutyákkal hajtadják végbe, következő módon. Akinek ilykép akarják a tisztelet nyilatkozatát kifejezni, bekenik azon egyén lakását egy kevés farkas zsirral, melynek szagára az ebek összegyűlvén oly szivrázó háromóniában sivitnak fel, hogy az, még a leghidegebb vérű ember lelkét is megrázza. Hogy a farkas zsir ily műtetre igazi hathatós szer, meg van próbálva.

— Hirlik, mikép Grammont herceg a párisi udvartól olyvégből küldetett Bécsbe, hogy Velence átadása iránt egyezkedjék.

* A M. Post. (Palmerston lapja) következőleg nyilatkozik egyik cikkében: „Bátran felteheljük, hogy Türr, Klapka és Kossuth minapi találkozója, melynek céljaiban Garibaldi is teljesen be van avatva, az Ausztria ellen teendő intézkedéseknek volt szánva. A Magyarország és Ausztria közti új háboru is csaknem bizonyossággal várható, mint az évszakok változása, vagy a tengerár apálya. De ekkor az Ausztria és Olaszország közti háboru is csaknem bizonyos, ennek szerencséje pedig Olaszországban attól függ: állhatatosan fog-e a nép Viktor Emánuel kormányához ragaszkodni. Franciaország érdeke azt kívánja; hogy e ragaszkodást legkevésbé se csökkentse.“

* A kölni lap brüsseli levelezője szerint a belgaudvarnál az ausztriai viszonyok miatt nagy nyugtalanság uralkodik. A belga király ugyanis, hir szerint levelet intézett az osztrák császárhoz, melyben inti, hogy Poroszországgal jó viszonyba lépjen.

* A porosz király koronázási ünnepélye alkalmával a francia küldött Mac-Mahon tábornagy olynemű fogadtatásban részesült az ujságok szerint a német nép részéről, azonkívül a király és királyné annyira kitüntették, hogy bizton lehet következtetni, hogy a compiegnei találkozásnak a legkivánatosb eredménye leendő. A király és királyné a leghizelgőbb nyilatkozatokkal halmazák el a tábornagyot, azonkívül Miklós orosz nagyherceg is hosszasan társalgott

vele, míntszintén az osztrák főherceg, ki a legudvariabab nyilatkozatokkal árasztá el.

* Az uralkodói találkozások még mindig napi renden vannak. Hirlik mikép közelebb is az osztrák császár a hazatérő görög királylyal Triesztben fog találkozni.

* Olaszországi hírek szerint a pápa ő szentsége egéssége sem érne egy pipadohányt s ez főleg egyik oka, miért késedelmezik a francia politika még mindig a római kérdés megoldásával.

* Egyik porosz ujság tudósítása szerint az első rangu porosz érdemjellel a feketesas-rendjellel a rendkívüli követek közül hármat, ugymint Ossuna herceg, spanyol, Della Bocka gróf, olasz — és Magenta herceg francia követet ajándékozámeg a porosz király.

Hazai hírek.

* A megyei s városi közgyűlések az egész országban következő kancellária rendelettel függesztettek fel:

Ő cs. kir. s apostoli Felsége mai napon nyilvánított szóbeli legfelsőbb parancsával bármí nevű nyilvános megyei gyűlések tartását további legfelsőbb rendeletig határozottan megtiltani méltóztatott.

Mely legfelsőbb parancsról oly felszólítással sietek Méltóságodat értesíteni, hogy jelen tudósításonat vévén, a kormányására bizott megyében azonnal bármí néven nevezendő s bárnuly ügy alatti nyilvános megyei gyűlés tartását Méltóságod személyere haramlandó felelős teher alatti föltétlenül gátolni sziveskedjék.

Együttal megjegyzendőnek tartom, hogy ezen legfelsőbb parancs foganatosításának biztosítása végett általam egyszersmind az alispányi hivatal istudósítatott.

Méltóságodnak

Bécsben 1861-dik míndszent hó 27-en.

Forgách s. k.

* Egy pesti ujság írja, mikép gróf Forgách kancellár egy magas állásu magyar főurnak kijelentette, hogy önéki már megvannak illetőgyénei, kiket a megyékben administratornokul fog alkalmazni, azon főispánok helyett, kik a kancellária rendeleteit végre nem hajtadják: ő egyébiránt al-

*

kormányosan fog kormányozni, mig nem februar hóban Országgyűlés leend, a melyre ő felsége személyesen lejövén, a kibékülést valósítandja.“ (De csak úgy, ha lehet)

*A főispánok nagyobbára felküldik már Bécsbe az ujonczozás kérdésében tett válaszukat; — mindanyian megtagadták a közreműködést.

*Alább említve van hogy Magyarország hercegprimása az ujonczozás megszüntetése tárgyában a kancelláriához felirt; — e felirataért Bécsbe hivattott, hogy magát az ott elmondottak felől igazolja.

*Oct 23-án Őfelsége, elnöklete alatt miniszteri tanácskozmány tartatott a magyar és horvát ügyek felett, — de mind ekorig biztos megállapodás nincs. Forgách gróf kancellár és Majláth György tárok különkihallgatáson voltak. Hirszerint ez utóbbi beadta lemondását.

*Az erdelyi főkormányzók a gabonábóli szeszgyártást, az idej szük termés miatt betiltotta.

*A múlt hó végén Münchenből a Bécsi nemzeti bankba 9 kocsin, 500. mázsa ezüstöt szállítottak. Mennyi 10 ezüstkrajczáros bankó válik abból?!

*Tavasza az osztrák tüzérség részére olyan husz darab négy fontos és tiz darab nyolcz fontos ágyu-üteg állittatik, melyben löpor helyett, lögyapot szükséges. Melyik légvár védelmére alkalmaztatik? nem tudom.

*Magyarország hercegprimása, Esztergom-megye főispánja, levelet intéze a magyar kir. udvari kancelláriához okt. 24-en, mely főleg az ujonczozás körül forog. „A megyék feloszlatásával keletkezett viasz helyzet — így szól a levél — már csak azért is megszüntetessék: miszerint az annyira várt és fentemlitett országgyűlésre törvényes választások történhessenek. Az adó- és ujonczállítási kérdés halasztassék a legrövidebb határnapra összehívandó országgyűlésre, végül az adó erőszakos végrehajtásának vége vettessék. Így bátran merem elvállalni a szavatosságot: miszerint az ország, mely jogait elismervé látandja, minden bonyodalmak kiegyenlítésével, úgy mint mindig, — mert megtagadásának példája nincs a fejedelem iránti hűségében, és az állam fentartása tekintetéből, mind annak megajánlására kész leend, mit tőle ő felsége törvényesen követelend.“ Az ily főpapja hazánknak, ki siralmas viszonyainknak ily hathatós

szószólóul lép fel az alkotmány és törvényesség érdekében: méltán bírja az egész nemzet tiszteletét.

Kossuth Lajos-nak egy skot barátjához intézett érdekes levelét, kivonatilag jónak látom közölni kedves polgártársaimmal; mely is következőleg hangzik.

„A nemzeti becsület kötelessége az angol népre nézve, hogy fenhangon nyilatkozzék.“

„Nem tartózkodom elismerni, hogy oly okoknál fogva, miket itt feszegetni haszontalan, — szükségünk van Olaszországra; de másrésztől el merem mondani, hogy Magyarország közremunkálása szintén szükséges Olaszországnak.“

„Tizenöt millió magyar, nemcsak az ellenség erejétől elvonva, de egyszersmind Olaszország erejéhez hozzáadva, a siker esélyeiben harmincz millió ember különbségét képezi, tehát összes Olaszország népességénél többet, ha az már egyesülve lenne, a mi eddig nem mondható.“

„Olaszország főállamférfiainak meg kellene fontolnoki, hogy nemcsak a rokonszenv és testvéri indulat kérdése, hanem az olasz nemzet életérdeke is, hogy Magyarország közremunkálását el ne vesztse.“

„Könnyű azt mondani: ám tartsa Magyarország függöben a dolgokat; ám várjon, mig Olaszországnak sikerült kibonyolítani magát jelen bajából. A tény az hogy Magyarország nem várhat már sokáig. A krízis elviselhetetlen, es semmi emberi hatalomtól nem függ, ily krisist végtelenül huzni vonni. Egy vagy más módon ez állapotnak szükség, hogy vége szakadjon.“

„Óvakodjanak Olaszország főemberei, nehogy végre Magyarország minden bizalmát elvesztse az olasz ügy előmenetelében, s életerejében; óvakodjanak időt engedni Ausztriának, hogy magyarországot paralysálhassa, s azt valamely egyezkedés vesztélyes szálai közzé vonhassa. Kiszámithatlanok lennének ennek következesei Olaszország jövőjére nézve.“

„A tetteles program, legelsöben Nápolyt, azután Romát, végre Velenczét szerezeni meg: logikai gondolat lehetett. Mindzonáltal köztudomásu dolog, hogy e combinatio halvaszületett; hogy az olasz kérdés nem előre, hanem hátra ment, s hogy

Olaszország ma sokkal gyengébb a háborúra Ausztria ellen, mint volt hat hónap vagy egy év előtt.

„Miért tehát meg nem fordítani a tervet? A körülmények gyakran módosítják az emberi kombinációkat. Miért nem kezdeni Velelenczével? Ma, Magyarország közremunkálása bizonyos. Ki állíthatja, hogy ez hat hónap múlva is így leend? És ha: dum Roma deliberat, Saguntum perit; ha időközben Magyarország elvesz, — kárpótolandja-e Magyarország segítségét azon erő, melyet Nápolyból méríthetni várnak?

„Nápoly és Róma nem szerzik meg Velelenczét Olaszországnak, ha Magyarország veszve van. De két útközet, ugyanazon időben megnyerve a Pó és Duna mellett, egy csapással megoldanák Velelence, Nápoly és Róma kérdését. A Duna mellett mondom, — mert oly bizonyos vagyok benne, mint életem, nem a Pó, hanem épen a Duna mellett nyerheti csak az olasz kérdés végleges megoldását.

„Lehet az olasz földön csatákat nyerni, de csak a Dunán lehet oly stratégiai győzelmet aratni, mely megoldásra vezethet. Hannibal sem Olaszországban győzetett le; Olaszországot Scipio feláldozta. Egyébiránt az olasz nép és kormány dolga határozni. De én azt mondom skót és angol barátimnak: Siettesétek mindnyájan és támogassátok az olasz ügyet, mert ezáltal siettetitek s támogatjátok Magyarország ügyét is. A mi érdekeink azonosak, s a mi ügyünk ugyanaz. Maradok stb.

Kossuth L.

Igyunk!...

Vajjon van-e olyan dőre,
Aki az ujesztendőre
Hagyna a most termett borból,
S ne szabadulna a gondtól?

A szüret oly fősvény markú,
Mellé oly tömérdek a bú!
És a kinek sok a gondja
Ha okos: borléhbe fojtja!

S akinek most nincsen gondja,
Vagy gaz, vagy világ bolondja!
Van-e tehát mást mit tenni:
Mint a gondra nagyot inni?

Mit gondolnánk a jövőre,
Midőn nem tudjuk előre,
Hogy mit hoz az ujesztendő,
Nem lesz-e az is ily meddő?

Igyunk! A boros pohárban
Ragyogó örömsugar van,
A reménységnek szent titka
Itt előre ki van nyitva!

Igyunk! a telt pohár medre,
A gyönyörnek gazdag nedve!
Benné a boldogság képe,
Arany fénynyel van levéve.

Igyunk! A bor, habzó lelke
Életszeszszel van bételve;
Fenekig ki hát a pohárt
Hogy élhessünk minél tovább!

Mert az élet akkor éled,
Hogyha a gond tova széled,
A bánatban annyi mód van:
Hogy jaj annak, a ki józan!

Igazságszolgáltatás 1566-ban.

— Emlék-lép Debreczen multjából. —

Az erény jutalmát, a bűn büntetését érdemel. Ezt tartották a régiek s ebben megegyeznek a mai kor gyermekei is. Csak az arány nem volt soha meg, az erény és véték jutalmazása vagy büntetése közt. Az erény rendesen az égben várhatja méltó jutalmát; a véték megtalálja büntetését már itt a földön is. Ha ez így nem volna világ elejétől kezdve, hej sokkal téresebbnek kellene a pokolnak lennie, hogy sűrűen érkező lakóit mind befogadhassa!

Hogy pedig az igazságszolgáltatás minél rézhajallanabb legyen, az emberi társadalom gondoskodott oly egyének felől, kik itéletet hozhassanak bajaiban. Megtörtént ugyan ezelőtt a régibb időkben is, hogy oly férfiak álltak a törvénylátás élére, kik annak szolgáltatták az igazságot, akik jobban megkenték a markukat. Azonban régi időkben e metely még nem harapózott úgy el a törvény emberei közt, mint ma, amidőn bámulunk s fehérholló-ritkaságnak tartjuk az oly ítélő bírakat, kiknek hallérzéke az arany csikók fülcsik-

landoztató csöngésére meg nem kábul s kísértetbe nem jő. Hogy ez mai időben így megy, azon nem csudálkozhatunk. A kor hozta ezt így magával, amidőn rendszeren holmi éhenkórász verklisek s gyanus jellemű egyének foglalták el nagyobbára azon helyet, hol az emberiség javára igazságot kellene kiszolgáltatni. De hagyjuk ez okoskodást, melylyel semmi újat nem mondunk s azután a jobbjézést a mostoha viszonyok szülte ily visszaélések csak fel-lázítják. Térjünk elbeszélésünk fonalára és tekin-tsünk vissza a régmúlt időkre.

I.

Három századdal térünk vissza Debreczen mult-jára. Sok idő ez, mely alatt tömérdek jeles tett s tudvágyat érdeklő dolgok mentek feledésbe s a késő ivadék mohó figyelemmel fürkészi a por s régiség sárgította okmányokat, hogy azokból egy és más történetet kiböngészhessen.

Nagy Márton uram jó gazda fiatalember volt Debreczenben, szép nagy köháza is vala Csapóut-czában éppen a kastély löszomszédságban.*) Szóval a legmódosabb emberek egyike volt Debreczenben, amellet deli természetű és szép arczu, mialtal nem egy szegény hajadon szívét hozta dobogásba. De ő nősülni teljességgel nem akarván, nem sokat baj-lódott a szüzekkel, hanem annál inkább megzavarta azon fiatal menyecskék fejét, kik férjeik szerelmében szívök vágyának elégtételt nem szerezhettek.

De senki nem ötlött annyira Nagy Márton uram szemébe, mint az öreg kalmár Zakalovics Lőrincz szép s tüzről pattant fiatal felesége. A sors úgy hozta magával, hogy Nagy Márton uram kertje vége a Zakalovics czeglédutczai házával éppen löszom-szédos legyen. Márton gazdának még leánykorában szívébe öllött a szép Borkó Agatha (így nevezték a menyecskét családi nevéen,) s örült, hogy őket a szerencsés véletlen csak egy deszka kerítéssel vá-lasztja el, melyen magát áttenni, nem valami nehéz feladat.

Nem sok idő kellett ahhoz, hogy Nagy Márton uram, a menyecske szívét a vén, ránczos képű Zaka-

*) Az enyingi Török család kastélya éppen a mai város-ház helyén állott s udvara, kertje czegléd utca felől egész a Komáromy-házig, Csapóutczá felől a gr. Károlyi fele házig nyúlt le.

lovicstól elvonva, maga felé hajlitsa. Mig a fukar öreg a boltban pénzt számlálgatá, addig Agatha asszony vigan töltötte kedvét Márton gazdával a kert hűs fái közt s jóféle madárlátta pogácsával s érmelléki borral látta el vendégét.

A szomszédok kik ezt észrevették csak sug-tak-bugtak, de nem szóltak a fukari vén Zakalovicsnak felőle, mert mindnyájan haragudtak rá, hogy czikkeit oly drágán adta. (Válogatni pedig nem lehetett a boltokban, mert csak egy volt.) Azonban a véletlen végre is tudomására juttatta Zakalovics-nak, hogy neje, az ő távolléte alatt rosz fát szokott a tüzre tenni.

Epen a váradi vásárra készült Zakalovics s felpodgyászolva holmi árucikkeket szekerekre, meg is indult, előbb egész szeretettel elbucszván ked-ves életepárjától.

II.

Lett is di n o m - dá n o m legott Zakalovicsné asszonyom házában, alighogy a vén görög a város-ból kihuzta lábait. Nagy Márton uramnak ezalatt nem kellett a kertben kuncsorogni, mig Agatha — az ő szive bálványja a lombok közt felkeresi, hanem mehetett egyenesen a szépasszony szobájába, hol ő mindig tyukkal kalácsal fogadtatott.

Egy este oly jól mulattak kettescskén, hogy az idő már éjfélre járt s Márton gazdának még esze-ágában sem volt a hazatérés, hiába ordította az éji őr:

„Hallja minden háznak ura:

Tizenkettő már az óra stb.

Hiszen nincs mitől tartanunk, — gondolá a szerelmes pár. A vén zsugori görög csak néhány nap mulva tér vissza.

Azonban csalódtak. Alig érkezett az öreg Zakalovics Nagyváradra, azon hír ütött legott a fülei-be, hogy a törökök Erdély felől az alföldre igye-keznek. Nosza rajta! azonnal befogatott s amint jött, azonmódon vette utját visszafelé, megsem állapotván Debreczenig.

Zakalovics uram gyöngéden szerő férj levén, nem lehete tőle rosz néven venni, hogy a kapuhoz külön kulcsot tartott, nehogy éjjel érkezvén, a csen-desen nyugodól telzavarja. Kinyitá tehát egész csendességgel az utcaajtót s a cselédeit nesz nél-

kül felköltvén, szobája felé tartott lábujhegyen, mely épen neje lakával volt szomszédos.

Már épen zárjában volt a kulcs, midőn fülét erős ferfikaczej ütö meg, mely nagyon hasonlita a Nagy Márton uram nevetéséhez. Eleinte azt gondolá a jó görög, hogy álmodik, de a kulcsjukra nézvén, onnan gyertyavilág sugárzott ki. Csöndesen az ajtóhoz sompolygott tehát, hogy magának kellő meggyőződést szerezhessen, de mit látott! A gyönyörű Agatha asszony Nagy Márton szomszéd ölében egész szeretettel simogatta ennek szép fekete bajuszát.

Mint boszuló Cherub nyitotta fel hirtelen kedves életpárjának szentélye ajtaját, kik e gonosz jelenetet eleinte szemképrázatnak, vagy az ördög gonosz játékának tulajdoníták. Csak megszólaltakor győződtek meg a valóról.

— Hát te ides juszágom, így ürzöd a becsületedet, míg én messze türödöm és runcsolom az egységemet. No várj csak várj! s ezzel egyenesen ki a szobából s kalapját szemére huzva, egyenesen Duskás főbíró uram szállása felé rontott, nem gondolva azzal, hogy a város feje oly időben békés álmait szunyadozza.

(Vége köv.)

Debreczeni színház.

Vasárnap okt. 27. „Huszárcsiny“ énekes népszínmű 3 szakaszban. Váci Vilma ugyan kedves kis markotányosnő volt. Egyébiránt az egész személyzet igyekezett jó előadás által a szép begyűlt közönség kedélyét folytonos derűtségben tartani.

Hétfő okt. 28. „Eljegyzés lámpafény-nél“ 1 felvonásos operette s ezt megelőzőleg „Ő nem féltékenny“ vígjáték 1 felvonásban. Ez utóbbiban Váczy Vilma volt, ki az est babérait leginkább kiérdemelte. Előbbiben pedig, dicséretet kell szavaznunk a jutalmazott Váczy Vilmán kívül Hőke Balogh Jozéfa asszonynak is, ki szivességéből műkedvelőkép ez alkalommal föllépe s kinek könnyed, otthonos előadási modoráról, mint rendesen, úgy most is csak a legnagyobb elismeréssel emlékezhetünk. Csak az volt kár, hogy e darabban Denise szerepét nem tölthette be a szabadsággal távol levő Térey Antónia.

Kedden okt. 29. „Matild“ 5 felvonásos dráma. Mindamellett hogy ezuttal kevészámú közönséget csalt e mű színházba, az előadás egyike volt a legsikerültebbeknek. Kiténtek ez este Zöldi (Lugartó) és F. Szabó Amália (Ursula) mint akik szerepük nehézségeivel a legszebben küzdöttek meg.

Szerda okt. 30. Thalia temploma ezuttal helyet engedett egy ide érkezett eröművészeti társaságnak is, mely gymnastikai mutatványaival igyekezett a közönség figyelmét magára vonni. Tagadhatlanul sok ügyességet fejt ki, azonban jobb szeretnők, ha máskor nem a színház, hanem a külső vásártér lenne ily mutatványok színhelye. Ugyancsak ez alkalommal adatott „Falura kell mennie“ című 3 felv. vígjáték, melyet a telt színházban teljes jó kedvvel és jól játszottak le.

Csütörtök okt. 31. „A két foscari“ komoly dalmű 3 felvonásban, — írta Piave. Mezei, (Foscari velencei doge) megható szerepében tűnt a többiek felett ki.

Péntek nov. 1. „Szerelem és örökség“ vígj. 2 felvonásban, írta Szigligeti.

Szombat nov. 2-kán „Királyleány és Koldusnő helyett az „emlékkert javára, II-dik Rákóczy Ferencz.

Novembu 4. „Tell Vilmos“ című történeti dalszínmű adatik, Baráti Sándor, jeles énekes jutalomjátékaul. E szép darab megtekintését mely egyenesen Helvetia szabadság történetéből van véve, nem ajánlhatom eléggé kedves polgártársaim figyelmébe. A jutalmazandó, Tell Vilmos szerepét viendi, azon Tell Vilmosét, ki hazáját, annak zsarnok uralkodójától Gesslertől megszabadítá s ezáltal Helvetia szabadságának első alapkővét tette le. Közel a helyhez, hol Tell, Gesslernek egy nyíllövessel életét kioltá, mostan is fenn áll egy kápolna, mely a derék népszabadító emlékére emeltetett s Tell-kápolnának neveztetik. Fatornyábau mindennap meghuzatik a harang déli 11 órákor egy vén asszony által ki a kápolnára vigyáz. Öt évszázadon keresztül is fentmaradt neve s emlékezete, mert méltó volt reá, miután a késő utódok mint a népnek a zsarnokságtól felszabadítójában, Tell nevére kegyelettel emlékeznek vissza.

Debreczeni hirharang.

* A helybeli színügyegylet közelebb „Hortobágy“ czim alatt egy hónaponként háromszor megjelenő folyóiratot bocsátott ki, melynek első száma nov. 1. jelent meg. Az első cikkben bemutatja magát az olvasó közönségnek s igéri mikép lapjában jövőre jobbnál jobb cikkek fognak megjelenni. Van aztán benne egy hosszú panasz-ének (Jeremiad) mely Reszler István szinigazgató abeli fájdmát festi élénk színekkel, hogy a közönség nem támogatja eléggé nagy családját. Tartalmaz még egy verset, Illéssy György szerkesztőtől s egy és más újdonságokon kívül Színházi szemlét, mely a lap legfőbb célja lévén ebben leginkább kiterjeszkedik. Vannak még benne holmi furcsaságok verhigitó czim alatt. Ajánlom a nagyérdemű közönség pártfogásába annál is inkább, mert kár volna, hogy a jó akarat és cél részvéltenség által fojtatnék el.

* A színházi lapról jut eszembe, miszerint a bérkocsizások oly kimélytelenek kezdenek lenni, miszerint nem törődve legkevésbé is a színház végével tömegekben hazafelé siető közönséggel: megcsapkodják lovaikat, a burkolaton nagyrobogással vágatnak tova s a gyalogjáró nép hogy el ne tapodtassék kénytelen a sárba le lépni a száraz utról. Nagyon ohajtandó lenne, hogy az erélyes városkapitányi hivatal figyelme ide is kiterjedne s a bérkocsisoknak ily kihágásait korlátozná. A lámpavilágításra vonatkozólag is nem ártana egy kis ellenörködés, mert a főutczákon kívül alig világít egy-két lámpa a mellék utczákon s mily homályosan!

* A színház alapja készül, az építés már földszinre hozatott föl. Ha így halad, nem telik bele 2 év s készen lesz a „debreczeni állandó színház.“

1861. Okt. 29-kén tartatott hetivásári árjegyzék.

Középar: 1 Pozsonyi mérő tiszta buza 4 f. 10 kr.
— Kétszeres 3 f. 30 kr. — Rózsa 2 f. 90 kr. — Árpas 1 f. 85 kr. — Zab 1 f. 25 kr. — Tengeri 2 f. 60 kr.
— Köles 2 f. 70 kr. — Kása 5 f. 20 kr. — Egy mázsa szalonna 38 for. — kr. — Egy font marhahus 18 kr.
— Egy font sertéshus 18 kr. ujpénzben.

Legújabb hírek.

* Az október hó 28-kán tartott ministertanácsban elvégeztetett, hogy a megyei gyűlések s bármily néven nevezendő gyülekezetek tartása az egész magyar királyságban további rendeletig felfüggesztetnek s szükség esetén fegyveres erővel is megakadályozandók. Szintugy minden felségsértési s hazáulási perek, az e czélra felállítandó haditörvénytörvényekhez utasítandók s legfelsőbb fellebbezésig ezáltal elítélendők.

* Az „Ost und West“ czimű német lap a Magyarországon életbe léptetett, bár ki nem mondott ostromállapot feletti vezércikkében igen helyesen mondja a fenebbi tárgyra vonatkozólag: mikép „Ha az államminister ur (Schmerling) netalán azt hiszi, hogy az ostromállapot magyarországot a februári alkotmány elismerésére s a reichsráthban való részvétre fogja téríteni, nemsokára az ellenkezőről fog meggyőződni.“ S hozzá teszi, hogy az ostromállapot még inkább elfogja idegeníteni az országot a februári alkotmánytól is „az ostromállapot csalhatatlannak tartott csilapítószerere, csak a felszint fogja elsimitani, de a mélységben csak nagyobbítani s erősíteni fogja a mozgalmakat.“

* Varsóban okt. 27-kén viradóra 47 egyént fogtak el. Azóta is — a hazafiság büne miatt — folyvást tart a tömeges befogatás.

* Az „Opinione“ lap egy levelet közöl Irányi Dánieltől; melyben ez Kossuthnak azon véleményét, — mikép legelsőben Velence visszavétele lenne a cél s azután Rómára kerülne a sor, — mindenekben támogatja. Tavaszra olaszország háromszázezer fegyveres emberrel fog rendelkezni s Kossuth e tervnek kivitelére nézve, oda célzott.

* Egy bécsi ujság szerint, a ministerium folyvást a magyar ügyeket tárgyalja, — a tényleges ostromállapot jeleit kerüli, de a közigazgatást újból nevezett hivatalnokokra bizza, hogy azok a megyék és helyhatóságok helyében működjenek.

* Magyarország herczeg primása novemb. 1-én utazott vissza Esztergomba.

 Ara S. Kr.

— Debreczen 1861. Nyomatott a város könyvnyomdájában.